

Landbruks- og matdepartementet
Avdeling for forskning, innovasjon og
regionalpolitikk
Postboks 8007, Dep
0030 Oslo

E-post: post@veths.no
Institutt/avdeling: Rektoratet
Saksbehandler: Yngvild Wasteson
Dato: 28. september 2006

Høringsuttalelse til Landbruks og matdepartementets forskningsstrategi 2007-2011, fra Norges veterinærhøgskole

Generelle spørsmål

Det vises til utsendt utkast til LMDs forskningsstrategi samt diskusjon på høringsmøte i LMD 6. september 2006. I møtet framkom det blant annet at LMD ønsket tilbakemelding på følgende spørsmål:

1. Hvor har institusjonen sitt hovedansvar innenfor LMDs områder? Har institusjonen andre roller?

I NVHs strategiske plan for 2006-2009 heter det at "Norges veterinærhøgskoles samfunnsoppdrag er å fremme god dyrehelse og dyrevelferd, trygge matvarer og bærekraftig bioproduksjon gjennom å gi utdanning og drive forskning på et høyt faglig nivå og formidle kunnskap innenfor veterinærmedisin og tilstøtende fag". Landbruks- og matpolitikken skal gi grunnlag for økt verdiskapning og livskvalitet basert på en bærekraftig forvaltning av landbruket og bygdens ressurser, og landbruks- og matforskningen skal være et sentralt virkemiddel for å nå regjeringens mål på området. Gjennom vårt samfunnsoppdrag oppfatter vi at NVH har sitt hovedansvar innenfor LMDs områder *dyrehelse og dyrevelferd, mattrygghet og veterinær samfunnsmedisin*, samt *miljørelaterte spørsmål knyttet til dyrehelse og folkehelse*. Når det gjelder dyrehelse og dyrevelferd, vil vi presisere at vi oppfatter at LMD har et ansvar både for helse og velferd for våre produksjonsdyr og våre sports- og familiedyr.

Når NVH bruker begrepene *dyrehelse og dyrevelferd* inkluderer vi også fisk og andre akvatiske arter. På grunn av Norges posisjon på verdensmarkedet som en av verdens ledende aktører innen eksport av fisk, er dette et område der vi mener at NVH har et viktig internasjonalt ansvar for å drive forskningen framover. Dette området ligger imidlertid utenfor LMDs ansvarsområde, og vil ikke bli omtalt ytterligere i denne høringen.

2. Hvordan kommer institusjonen ut etter omorganisering av NFR?

NVH har opplevd en markert nedgang i sin forskningsprosjektportefølje etter omorganiseringen av forskningsrådet. De programmene som NVH nå naturlig hører inn under er organisert under Divisjon for innovasjon i forskningsrådet, der kravene til brukermedvirkning, direkte anvendbarhet av resultatene og potensiale for innovasjon er store. På tilsvarende måte stiller Divisjon for vitenskap svært store krav til grunnforskningselementet i sine programmer. I dette landskapet har NVHs forskningsaktivitet til en viss grad "falt mellom to stoler", og mange av NVHs forskere har funnet det vanskeligere å finne riktig

”programadresse”. Det har vært en utfordring å nå opp i konkurransen innenfor Divisjon for innovasjon på grunn av krav til konkret relevans for brukerne, og innenfor Divisjon for vitenskap på grunn av for lite dyptpløyende basalforskning.

NVH har for øvrig følgende kommentarer til enkelte punkt i høringsutkastet:

Målområder:

2.1. Forskning med høy kvalitet og relevans.

Kvalitet og relevans kan i et kortsiktig perspektiv stå i et motsetningsforhold. I prosjekter med brukermedvirkning vil ofte brukere ønske kortsiktig nytterelevans mens forskningsmiljøene stiller krav til originalitet og kvalitet i produktet og publikasjonene. Forskningsmiljøene er opptatt av å generere ny kunnskap som er relevant utover det gjeldende prosjektet. Forskningsmiljøene vil søke å flytte erkjennelsesgrenser og der igjennom legge grunnlag for nye næringer, anvendelser og vekst i samfunnet på lengre sikt. Noen brukere er opptatt av å generere mest mulig anvendt kunnskap for de investerte midlene. Det er dessverre sjelden at Forskningsrådets evalueringer av slike prosjekter påpeker at de har mer karakter av ”utvikling” enn av original forskning selv om så kan være tilfelle. Vi mener det er vesentlig at originalitet, kvalitet og et langsiktig perspektiv prioriteres høyt når det gjelder alle typer forskerprosjekter, og at virkemiddelet forskerstyrte prosjekter opprettholdes innenfor alle programmer.

2.4. Kunnskapsutvikling for forvaltningen

Også forvaltningen er avhengig av at det bygges kompetanse over lang tid, og det er viktig at det er forståelse for forskningsmiljøenes behov for langsiktighet og en viss forutsigbarhet. Forskning er i så henseende et dårlig ”brannslukningsmiddel”, men derimot et svært godt ”brannforebyggende middel”. Dette forholdet ble tydelig demonstrert våren 2006 i forbindelse med *E. coli* utbruddet. Oppklaring av utbruddet var helt avhengig av at referanselaboratoriene på NVH og Nasjonalt folkehelseinstitutt hadde forskningsbasert kompetanse som hadde vært bygget opp gjennom ulike forskningsprosjekter over mer enn 10 år.

Det er lett å terminere forskning på områder som ikke lenger er i mediernes søkelys og således har mistet det akutte relevansperspektivet. Eksempelvis kan nevnes prionforskningen ved veterinærmiljøene i Norge. Etter at kugalskap, skrapesyke og lignende sykdommer fikk svært stor oppmerksomhet etter at det ble kjent at kugalskap kunne smitte gjennom fôret og også ha sammenheng med vCJ hos menneske i 1996, ble det etter hvert bygget opp et relativt stort forskningsmiljø som kunne gi forvaltningen nødvendig kunnskap og kompetanse i håndteringen av disse sykdommene. Med det nære molekylærgenetiske slektskapet som det er mellom de store aldrings- og folkesykdommene, for eksempel Alzheimers sykdom og prionprotein, vil det ha stor nasjonal betydning å arbeide videre med å avdekke mulige sammenhenger. For LMD som også har folkehelseperspektivet i sin rolleforståelse, ville det være uklokt at aktiviteten på et så viktig felt må legges ned fordi forskningen ikke lenger oppfattes som like nødvendig og akutt-relevant. Prionforskningen kan meget godt representere et helt nytt allment infeksjonsprinsipp som er involvert i mange andre, men i dag ukjente, sykdommer som overføres fra dyr til mennesker.

Prioriterte områder

3.2 Grunnforskning

Ansvar for grunnforskning ved universitets- og høyskolesektoren ligger primært hos kunnskapsdepartementet. Men det finnes ingen prioriteringer som tilgodeser den vitenskapelige kompetansen som LMD kan dra veksler på i sine anvendte prosjekter. Det ligger uutnyttede muligheter å benytte dyr som modeller for å forstå sykdom hos menneske, også andre dyr enn de tradisjonelle forsøksdyrene. Imidlertid finnes det lite rom for slike prosjekter i forskningsrådet.

En rekke av de pågående anvendte prosjektene med brukermedvirkning drar veksler på den kompetanseoppbygging som skjedde på 1990-tallet da det ble bevilget penger til grunnleggende forskning på dyrehelse. Den framtidige brukerstyrte forskningen er også avhengig av at det hele tiden opprettholdes en underskog av grunnforskningsprosjekter innenfor dyrehelse og mattrygghet for å være i stand til å drive relevant, anvendt og innovativ forskning.

Det er en stor mulighet for framstilling av aktive molekyler fra dyr. Her ligger det også muligheter for å produsere legemidler og andre komponenter fra norske husdyr som ku og geit ved hjelp bioteknologiske metoder. Den grunnleggende bioteknologiske forskningen som her må skje, kan også skje i Norge. Med den gode helsestatus som norske husdyr har burde det ligge vel til rette for slik produksjon. Eksempler på slik forskning er produksjon av humant lysozym i melk hos transgene geiter, og anti-koagulasjonsfaktorer til å behandle mennesker med som også er produsert i geiter og som nylig ble godkjent av legemiddellovgivingen i EU. Det burde være av interesse for LMD å bidra til at slik langsiktig grunnforskning også skjer i Norge. Det kan skape betydelig næringspotensial på lengre sikt.

3.4 Tematisk prioriteringer

3.4.1 Mat, helse og forbruker

”Dyrehelse” og ikke bare ”dyrevelferd” er nødvendig for å kunne tilby forbruker trygg og etisk akseptabel mat. En rekke helseproblemer vil kunne oppstå i nær fremtid som følge av endrede driftsformer. Dette gjelder blant annet parasitter som vil kunne føre til betydelige tap for næringen. For å bygge opp kompetanse og være i forkant av problemene på dette området er det avgjørende med forskerstyrte prosjekter.

LMD skriver at økt forskning knyttet til økologiske produkter er nødvendig for å nå regjeringens mål om 15 % produksjon og forbruk av økologiske produkter innen 2015. Det er viktig å være klar over at økologisk drift og produksjon stiller næringen overfor en rekke utfordringer og andre problemstillinger enn det som konvensjonelt landbruk er stilt overfor. Dette gjelder ikke bare som nevnt sammenheng mellom dyrkingsmetoder og innhold av næringsstoff, men kunnskap om fôring og fôringsrelaterte sykdommer, kunnskap om nye muligheter for smittespredning (blanding av arter, uteliv) og bruk og behandling av husdyrgjødsel.

3.4.3 Miljø og ressursforvaltning

Her nevner LMD klimaendringenes effekt på de biologiske systemene. NVH er tilfreds med at LMD ser forskningsutfordringer når det gjelder reindrift og intensiteten i denne i sammenheng

med utnyttelse av beiteressurser. Forskningsmessige spørsmål knyttet til reindrift er et område der NVH ser det er et behov for bredere engasjement, ikke minst i lys av forskningsrådets nordområdesatsing.

Vi savner imidlertid et sterkere fokus på miljøgifter og deres uheldige effekter på folke- og dyrehelse. Dette er ikke minst viktig fordi en del av de aktuelle miljøgiftene brukes direkte eller indirekte av landbruket selv.

3.4.4 Landbruk og samfunn

Sports- og familiedyr er av stor samfunnsøkonomisk betydning. Enkelte sider av næring knyttet til disse finner naturlig sin plass innen arealutnytting i landbruket. Andre sider, som for eksempel helse og velferd, kan vanskelig finne sin plass innenfor arealutnytting. Sports- og familiedyr har uten tvil stor betydning for mange menneskers livskvalitet og deres psykiske og fysiske helse, i tillegg til at enkelte dyr brukes konkret som nyttedyr (førerhunder, politihunder osv). NVH mener at LMD har et ansvar for at det i Norge finnes en "adresse" for forskningsprosjekter knyttet til helse og velferd for sports- og familiedyr, slik at denne sektoren ikke kun er avhengig av små og tilfeldige private forskningsmidler på private brukeres premisser. NVH ønsker en utdypet diskusjon med LMD om dette punktet, og vil komme tilbake med en invitasjon til et slikt diskusjonsmøte. Vi håper LMD stiller seg positiv til dette.

Med vennlig hilsen

Yngvild Wasteson e.f.
Prorektor